

УДК 325.452

**О. Г. Заболотний, здобувач**

*Черкаського державного технологічного університету*

## **ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ПЕРЕТВОРЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ СПОЖИВЧОГО РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ**

*У статті досліджено організаційне перетворення регіонального механізму регулювання споживчого ринку страхових послуг, нормативно-правову базу регулювання страхової справи в Україні.*

*Ключові слова: страхування, страхові послуги, страховий ринок, страхування.*

**Постановка проблеми.** Необхідними підходами та умовами розвитку регіонального споживчого ринку страхових послуг є комплексне поліпшення якісних характеристик страхових продуктів, представлених на регіональному ринку; розширення асортименту страхових послуг, представлених на регіональному ринку; розвиток форм реалізації страхових послуг на регіональному споживчому ринку; зміна конкурентного середовища на страховому ринку регіону; вивчення споживчих переваг на страховому регіональному ринку.

Для ефективної діяльності регіонального споживчого ринку страхових послуг необхідний влучний механізм взаємодії всіх учасників – суб'єктів страхового ринку.

**Метою статті** є дослідження організаційного перетворення регіонального механізму регулювання споживчого ринку страхових послуг.

**Виклад основного матеріалу.** Нами пропонується комплекс заходів організаційно-економічного характеру щодо вдосконалення регулювання регіонального споживчого ринку страхових послуг.

Пропонується створити “Некомерційне страхове партнерство на регіональному ринку, змістом діяльності якого є розробка та координація напрямів регулювання регіонального споживчого ринку страхових послуг; також пропонується створити Товариство захисту прав страховиків, метою якого є захист прав страховиків (в основному фізичних осіб) у сфері споживання страхових послуг на регіональному ринку.

“Некомерційне страхове партнерство” включає керівників страхових компаній, фахівців зі страхування, юридичних консультантів, представників страхових брокерів, представників служб безпеки страховиків

регіону, представників державних, регіональних та підприємницьких структур. Визначено завдання цього органу:

- 1) моніторинг функціонування та розвитку регіонального споживчого ринку страхових послуг і змін економічного та соціального характеру в регіоні;
- 2) співпраця з органами МВС з питань боротьби зі страховим шахрайством;
- 3) підготовка пропозицій щодо організованої та скоординованої роботи страхових брокерів у регіоні;
- 4) координація напрямів розвитку видів страхових послуг на регіональному ринку, необхідних для подальшого розвитку економіки регіону (страхування відповідальності виконавців робіт (послуг) при державних і муніципальних замовленнях (контрактах), страхування відповідальності при експлуатації особливо небезпечних виробничих об'єктів і т.д.);
- 5) організація пільгового страхування дітей з багатодітних сімей, відпочиваючих у таборах влітку;
- 6) сприяння підвищенню рівня страхової культури населення: проведення семінарів і виставок для населення міста та області з питань страхування як обов'язкових, так і добровільних видів, проведення семінарів і виставок з питань страхування для дрібного та середнього бізнесу міста та області.

Основними завданнями Товариства захисту прав страхувальників є:

- 1) юридичні консультації;
- 2) організація незалежної оціночної експертизи в сфері автострахування;
- 3) складання претензій та позовів;
- 4) підтримка страхувальників у суді;
- 5) надання психологічної допомоги;
- 6) підготовка пропозицій щодо організованої та скоординованої роботи страхових незалежних оціночних компаній у рамках добровільних видів страхування;
- 7) сприяння підвищенню рівня страхової культури населення регіону.

До складу Товариства захисту прав страхувальників входять фахівці зі страхування, юридичні консультанти, представники страхових брокерів, представники служб незалежної оцінки, представники муніципальних та підприємницьких структур.

Діяльність товариства передбачає тісну співпрацю з представниками страхових компаній області, юристами, представниками брокерських фірм та організацією "Некомерційне страхове партнерство". Отримані дані при роботі з клієнтами повинні оброблятися і надаватися на аналіз в "Некомерційне страхове партнерство".

Взаємодія двох запропонованих структур дозволяє об'єктивно, ризично оцінювати ситуацію на регіональному споживчому ринку страхових послуг страхувальниками, страховиками, брокерами, адміністрацією регіону; враховувати потреби всіх учасників страхового регіонального ринку та оперативно реагувати на зміни, що відбуваються за рахунок повноцінного обміну інформацією.

Потенціал розвитку регіонального споживчого ринку страхових послуг є додатковим ресурсом для вирішення різних соціально-економічних проблем.

Основними завданнями керівників області в сфері страхування є:

1. Забезпечення страхового захисту господарюючих суб'єктів області, фізичних осіб, їх майна, а також державного майна.
2. Використання механізмів страхування та інвестиційного потенціалу страховиків для розвитку стабільних ринкових відносин у регіоні.

Чітке функціонування регіонального ринку послуг можливе при повноцінному виконанні всіх функцій суб'єктами страхового ринку і підтримці усталених зв'язків.

Удосконалення і подальша робота розглянутого механізму регулювання регіонального споживчого ринку страхових послуг можливі тільки у взаємозв'язку з розвитком інституційних умов страхового ринку України, тобто нормативно-правової бази страхової діяльності.

Сьогодні в країні відбувається формування триступеневої системи правового регулювання страхової справи.

Основою страхового законодавства України є Цивільний кодекс України, Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" і закон "Про страхування", в якому розвинулися положення Декрету України "Про страхування" (від 12.05.93). Крім того, в Україні діє низка законодавчих, підзаконних і нормативних документів, що регулюють страхову діяльність. Усі ці документи можна згрупувати в такі блоки:

- блок кодексів України (Цивільний, Повітряний, Торгового мореплавання та ін.);
- блок законів ("Про страхування", "Про підприємництво", "Про власність", "Про оподаткування прибутку підприємств", "Про оподаткування доходів фізичних осіб" та ін.);
- блок постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України;
- блок роз'яснень Вищого арбітражного суду України;
- блок розпоряджень, наказів, інструкцій Держфінпослуг (розміщені на <http://www.dfp.gov.ua/>);
- блок інструкцій міністерств і відомств (Ліцензійної палати, Держкомтуризму, Держмиткому, Мінфіну, Мінпраці, Мінтрансу й ін.);
- блок наказів і роз'яснень Державної податкової адміністрації України.

Становлення і розвиток страхового ринку в Україні, формування і діяльність нових недержавних страхових організацій супроводжуються постійною розробкою правових норм страхового законодавства, але багато процедурних моментів ще законодавчо не оформлено. Істотну роль у справі законодавчого регулювання страхових правовідносин повинна відіграти насамперед нова редакція Закону України “Про страхування”.

Необхідність забезпечення високого ступеня відповідальності страховика за соціально-економічні наслідки своєї діяльності обумовлює формування суспільної потреби в організації державного страхового нагляду. У загальних рисах цей нагляд виражається у вивченні і контролюванні фінансового стану страховика і його платоспроможності за прийнятими договірними зобов'язаннями перед страхувальниками. Відсутність коштів у страховика для розрахунків за прийнятим зобов'язанням підриває довіру не лише до конкретного страховика, але й взагалі до ідеї страхування. У суспільній свідомості недовіра до страхової ідеї виявляється у претензіях населення до державних інститутів. Саме тому держава не може перебувати осторонь від страхової діяльності, зв'язуючи інтереси страховиків, населення й економіки в одне ціле. Основна проблема державного страхового нагляду – контролювання величини резервів, що гарантують платоспроможність страховика.

Страховий ринок як частина фінансово-кредитної сфери є об'єктом державного регулювання і контролю, яке повинно забезпечити його стабільне функціонування з урахуванням значущості страхування у процесі суспільного відтворення. Повсюди страхова справа виокремлюється в спеціальну область господарського законодавства й адміністративного нагляду: державне регулювання страхового ринку здійснюється за допомогою спеціальної податкової політики, необхідності прийняття законів за окремими видами підприємницької діяльності, що відображають порядок укладання договорів страхування і вирішення страхових суперечок, які виникають. Держава також визначає обов'язкові види страхування з урахуванням інтересів усього суспільства.

**Висновки.** Інформація щодо сучасного стану страхового ринку України дозволяє оптимістично оцінювати найближчу перспективу формування його структури та необхідної інфраструктури. Страхова діяльність в Україні почала набувати окреслених рис підприємницької діяльності лише протягом останніх 5–6 років, і страхові компанії все істотніше стають елементом ринкових відносин. Проте належить відзначити, що більшість страхових компаній, які працюють на вітчизняному

ринку, ще не здобули необхідного досвіду, а страховий ринок ще не досягнув потрібного рівня як за загальним обсягом страхового капіталу, за розмірами страхових операцій, так і за рівнем охоплення сегментів ринку.

### *Список літератури*

1. Базидевич В. Д. Страхова справа / В. Д. Базидевич, К. С. Базидевич. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, КОО, 2003. – 250 с.
2. Ковальчук Г. О. Економіка / Г. О. Ковальчук, В. Г. Мельничук, В. О. Огнев'юк. – К. : Навч. книга, 2003. – 352 с.  
Отримано 16.08.2012

### *Summary*

This paper investigates the organizational transformation of the regional mechanism for regulation of consumer insurance market. The normative framework regulating the insurance business in Ukraine.